Gemeente Bergen op Zoom

RVB24-0006

Voorlegger Raadsvoorstel

Onderwerp	:	Rapportage onderzoek Faillissement Facilitair Bedrijf
Nummer voorstel	:	RVB24-0006
Datum voorstel	:	12-03-2024
Portefeuillehouder(s)	:	Mevr. A.M. Demmers-van der Geest
Contactpersoon	:	H. Burger
Afdeling	:	Control & Audit
Contactpersoon Email	:	h.k.c.g.burger@bergenopzoom.nl
Programmanummer en -naam	:	1. Besturen, Samenwerken en Veiligheid

---

Voorstel:

1. de aanbevelingen uit het rapport van Proof over onderzoek naar het faillissement van het Facilitair Bedrijf over te nemen.

Type voorstel:

☐ Kaderstellend
☑ Controlerend
☐ Rest

Zijn in het voorstel één of meer van de volgende aspecten van toepassing?

	Ja	Nee
Zijn doelen en/of effecten beschreven	☑	☐
Financiële consequenties	☐	☑
Gevolgen voor de schuldenlast	☐	☑
Inspraakverordening van toepassing	☐	☑

Communicatieparagraaf:

Bij dit voorstel zijn intern betrokken:
- Mevr. A.M. Demmers-van der Geest (wethouder)
- Gemeentesecretaris
- Bestuursadviseur/Concerncontroller
- 2 leden van de gemeenteraad

Bij dit voorstel zijn extern betrokken:

- Onderzoeksbureau PROOF. Dit bureau zal bij de Beeldvorming op 4 april een toelichtende presentatie verzorgen richting de raad.

Samenvatting:

Op 30 november 2021 heeft het toenmalig college besloten tot het instellen van een onderzoek naar het faillissement van de Stichting Facilitair Bedrijf (hierna FB). Het doel is om onderzoek te doen naar de faillissementskwestie en te leren van het doorlopen proces.

Vraagstelling
Het onderzoeksbureau is gevraagd om de volgende vraag te beantwoorden:
- Wat kan de gemeente Bergen op Zoom van het faillissement leren ter verbetering van haar bedrijfsvoering om vergelijkbare risico's bij samenwerkingsverbanden beter te beheersen?

Op 2 oktober 2023 heeft PROOF haar definitieve rapportage opgeleverd. Er zijn diverse aanbevelingen gedaan die toe zien op algemeen, beleid, integraliteit, integriteit en belangenafweging. De belangrijkste aanbevelingen zijn gericht op zowel het College als de Raad. Het onderdeel Integraliteit is echter meer van belang voor het College. Uiteraard is de werking van de ambtelijke organisatie belangrijk voor het college, maar het heeft ook effect op de wijze waarom de raad het beleid vaststelt en oog heeft voor de uitvoering.

Bijlagen: (geef aan of een bijlage is bijgevoegd of ter inzage is gelegd; benoem en nummer deze bijlagen)

Bijlage nr.	Omschrijving	Bijgevoegd/Ter inzage
1	Onderzoeksrapport PROOF	Bijgevoegd
2	Presentatie onderzoeksbureau PROOF	Bijgevoegd

Gemeente Bergen op Zoom

RVB24-0006

Raadsvoorstel

Datum raadsvergadering	:	29-05-2024
Nummer	:	RVB24-0006
Onderwerp	:	Rapportage Faillissement Facilitair Bedrijf

Aan de gemeenteraad,

Voorstel

1. de aanbevelingen uit het rapport van Proof over onderzoek naar het faillissement van het Facilitair Bedrijf over te nemen.

Inleiding

De gemeente heeft jarenlang samengewerkt met Stichting Facilitair Bedrijf (FB). De activiteiten van het FB bestonden uit het faciliteren van culturele organisaties, het Bergse vrijwilligersveld. Dit kreeg vorm door o.a. het coördineren van huisvesting voor opslag en repetitieruimte in het Eventum en de Blokstallen.
Culturele organisaties konden via de Stichting Facilitair Bedrijf ook materialen huren. Het FB fungeerde als 'makelpunt' tussen diverse (culturele) vrijwilligersorganisaties. Sinds de oprichting van het FB ontving zij subsidie van de gemeente voor de diensten die zij aanbood aan het culturele veld en voor haar huisvestingslasten.
De totale subsidie aan het FB bedroeg in 2019 ruim € 0,46 miljoen opgebouwd uit verschillende onderdelen. Elk deel van de subsidie had een eigen bestedingsdoel en was verbonden aan voorwaarden. De subsidie was als volgt opgebouwd: reguliere subsidie ad € 90.000, tijdelijke subsidie ad € 65.000, subsidie voor het betalen van de huursom ad € 310.000.
In het kader van de opdracht 'terug naar de basis' heeft het college in februari 2019 besloten de extra subsidie ad € 65.000 stop te zetten per 1-1-2020. Het doel hiervan was het dekken van tijdelijke huisvestingskosten in 2013 – oplevering Eventum. Met het opleveren van het Eventum in april/mei van 2019 kwam de aanleiding voor het verstrekken van deze extra subsidie te vervallen. De overige subsidieonderdelen bleven ongewijzigd.
Uiteindelijk is door het FB begin 2020 faillissement aangevraagd en werd een curator aangesteld. Het eindverslag van de curator is medio juni 2021 gepubliceerd.
Sinds het Faillissement van het FB leven er vragen bij directe en indirecte betrokkenen over het doorlopen proces en de redenen voor het faillissement. Na het uitspreken van het faillissement is door de ambtelijke organisatie een feitenrelaas opgesteld. Op chronologische wijze is inzichtelijk gemaakt welke stappen op welk moment zijn genomen incl. bijbehorende documenten (raadsbrieven, besluitvorming etc.).
In februari 2021 is de vraag gesteld of de gemeenteraad inzicht kon krijgen in alle documenten vanaf 1 januari 2014 (ruime periode voorafgaand aan aanvraag faillissement). Ondanks deze inzage blijft het faillissement vragen oproepen, met name bij de gemeenteraad. Om dit dossier te kunnen sluiten is het noodzakelijk de vragen te beantwoorden. Gezien de gevoeligheid van het dossier en de betrokkenheid van – alle lagen van – de

gemeente hierin is de kans op acceptatie van de uitkomsten van een onderzoek het grootst wanneer dit door een externe onderzoeker wordt uitgevoerd.

Vraagstelling
Het onderzoeksbureau is gevraagd om de volgende vraag te beantwoorden:
- Wat kan de gemeente Bergen op Zoom van het faillissement leren ter verbetering van haar bedrijfsvoering om vergelijkbare risico's bij samenwerkingsverbanden beter te beheersen?

Onderzoeksmethode
Het onderzoek is verricht middels
- deskstudie
- interviews
Voor de deskstudie zijn verschillende documenten en andere stukken uit de periode 2017-2022 geraadpleegd met betrekking tot het Facilitair Bedrijf.
Interviews hebben plaatsgevonden met personen die zijn geselecteerd door bureau Proof:
- Paul Versijp; kabinetschef gemeente Bergen op Zoom, voormalig 'contactfunctionaris' Stichting Facilitair Bedrijf
- André van Nieuwenhuizen; voormalig penningmeester van het Bestuur van Stichting Facilitair Bedrijf
- Gert Jan Huismans; voormalig directeur Stichting Facilitair Bedrijf
- Joost Pals; wethouder gemeente Bergen op Zoom, portefeuilles Financiën en grondzaken, Personeel en organisatie, Bedrijfsvoering & Dienstverlening, Ruimtelijke Ordening/omgevingswet

Observaties
De volgende constateringen zijn gemaakt:
- Bergen op Zoom hecht grote waarde aan een rijk cultureel verenigingsleven
- Huisvesting van het Facilitair Bedrijf was geregeld via de gemeente
- Door uitvoering van de taken onder te brengen in een stichting heeft de gemeente (al dan niet bewust) er voor gekozen om de taakuitvoering van het Facilitair Bedrijf op afstand van de gemeente uit te voeren.
- Op geen enkele wijze is gebleken dat in de jaren (2001-2017) voorafgaand aan het faillissement (2020) ontevredenheid was over de verrichte activiteiten in relatie tot de toegekende subsidies
- De wijze waarop door de Stichting het verenigingsleven is gestimuleerd en gefaciliteerd werd als best practice gebruikt in de regio
- Vanaf 2017 heeft een verandering cultuur en benadering plaatsgevonden van 'wederzijdse acceptatie' naar 'nieuwe zakelijkheid'.
- De subsidie relatie was de juiste wijze waarop de functie van de Stichting gefaciliteerd werd.

Aanbevelingen uit het rapport van onderzoeksbureau PROOF
Op 2 oktober 2023 heeft PROOF haar definitieve rapportage opgeleverd aan het college. De belangrijkste aanbevelingen zijn gericht op zowel het College, Raad als de ambtelijke organisatie. Door hun onderlinge verbinding en verhouding zijn de aanbevelingen moeilijk aan één gremium toe te wijzen. Uiteraard is de werking

van de ambtelijke organisatie belangrijk voor het college, maar het heeft ook effect op de wijze waarom de raad het beleid vaststelt en oog heeft voor de uitvoering.

Beoogd maatschappelijk effect/doelstelling

Het onderzoek heeft tot doel dat er lessen getrokken kunnen worden uit het faillissement van het Facilitair Bedrijf, met name de processen daar omheen. Uitgangspunt zijn de leidende principes uit het bestuursakkoord 2022-2026:
- Wij communiceren open, eerlijk en transparant;
- Wij zijn een lerende gemeente;
- Onze doelstellingen zijn meetbaar;
- De financiën moeten op orde zijn;
- We gaan aan de slag met het verbeteren van de governance van onze eigen organisaties, deelnemingen en verbonden partijen.

Uitwerking voorstel

De raad geeft het college de gelegenheid de geleerde lessen te implementeren in de organisatie.
Op 2 oktober 2023 heeft PROOF haar definitieve rapportage opgeleverd. De belangrijkste aanbevelingen zijn:

<u>Algemeen</u>
1. Leg vast welke instrumenten ingezet kunnen worden voor het uitvoeren van (niet-wettelijke) taken van de gemeente.
2. Bepaal welke inhoudelijke bemoeienis van de gemeente passend is bij het belang dat aan deze taken wordt gegeven.
3. Zorg dat de inhoudelijke bemoeienis past bij het toegepaste instrument.

<u>Beleid</u>
1. Leg in beleid vast op welke manier de gemeente Bergen op Zoom zich wil verhouden tot externe partijen om de beleidsdoelen van de gemeente waar te maken. Dit geldt zowel voor verbonden/samenwerkende partijen als subsidierelaties.
2. Zorg voor een heldere afweging voor de inzet van het meest passende instrument.
3. Zorg voor het vastleggen van heldere en uitvoerbare beleidsdoelen, waarbij de verschillende beleidsdoelen integraal op elkaar aansluiten en elkaar niet tegen werken.
4. Update met enige regelmaat beleid in de diverse domeinen en stem het zoveel als mogelijk op elkaar af.

<u>Integraliteit</u>
1. Werk integraal als bestuur en binnen de ambtelijke organisatie en zorg voor een goede verbinding tussen bestuur en ambtelijke organisatie.
2. Werk hierbij zoveel als mogelijk integraal op beleid en integraal aan uitvoering van beleid.

<u>Integriteit</u>
1. Geef invulling aan de hierboven weergegeven intro in de gedragscode voor raadsleden.

2. Zet het onderwerp “Integriteit” jaarlijks op de agenda van raad en college
3. Denk na over situaties die nog wel, en situaties die niet meer wenselijk zijn. Reflecteer daarbij op praktijkvoorbeelden uit het verleden, binnen of buiten de situatie van Bergen op Zoom.
4. Neem daarvoor echt de tijd.
5. Pas de gedragscodes regelmatig aan. De huidige gedragscodes dateren uit 2016. Dit jaar zal de griffie met een raadsvoorstel komen voor het vernieuwen van de gedragscode voor zowel raadsleden als wethouders.

Belangenafweging
1. Maak belangenafwegingen in besluitvorming expliciet, zodat deze zorgvuldig en goed gemotiveerd tot stand komen en begrijpelijk zijn, zowel intern binnen de gemeentelijke organisatie en het bestuur als extern voor de inwoners, instellingen en andere belanghebbenden.

Consequenties van het voorstel

Door implementatie van de aanbevelingen wordt de organisatie sterker, transparanter, bewuster en komt meer en meer in control. Het moet in de haarvaten van organisatie, college en raad zitten om constant te verbeteren en lering trekken uit onze ervaringen. Door elkaar hierop aan te spreken ontstaat een collectief bewustzijn en vertrouwen in elkaar.

Duurzaamheid

Niet van toepassing.

Risico paragraaf

Geïdentificeerde risico’s

Risico-onderdelen	NvT	Laag	Neutraal	Hoog
1. Realiseren maatschappelijke effecten			X	
2. Politiek-bestuurlijk en draagvlak			X	
3. Imago gemeente				X
4. Algemene en externe omgeving		X		
5. Veiligheid		X		
6. Financiën		X		
7. Juridisch		X		
8. Planning		X		
9. Kwaliteit uitvoering		X		
10. Capaciteit organisatie en samenwerking partners		X		

Beheersmaatregelen risico’s hoog

	Risico	Effect	Beheersmaatregel	Verantwoordelijke

1.	Imago gemeente	Niet transparant	Rapport openbaar maken en invulling geven aan de aanbevelingen.	College

Aanvullende toelichting:

- Vanuit risico beheersing geldt met name het imago van de gemeente in deze casus. Een aanvullende beheersmaatregel is meer afstand houden tussen separate rechtspersonen en de gemeente. Dat betekent ook dat personen die gelieerd zijn aan de gemeente, transparant en terughoudend dienen te zijn om rolverwisselingen te voorkomen.

Alternatieven

Alternatief zou kunnen zijn om de aanbevelingen geheel of gedeeltelijk niet over te nemen. De lering die getrokken wordt is dan beperkter.

Een ontwerpbesluit bieden wij u hierbij ter vaststelling aan.

Het college van burgemeester en wethouders van Bergen op Zoom,

De secretaris,

mr. drs. ing. M. van Vliet

De burgemeester,

drs. M. Mulder MSc.

RVB24-0006

Raadsvoorstel

De raad van de gemeente Bergen op Zoom;

gezien het voorstel van het college van 12 maart 2024, nr. RVB24-0006;

BESLUIT:

1. de aanbevelingen uit het rapport van Proof over onderzoek naar het faillissement van het Facilitair Bedrijf over te nemen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 29 mei 2024

De griffier,	De voorzitter,
drs. E.P.M. van der Meer	drs. M. Mulder MSc.